

کوروش بزرگ (کوروش شناسی)

معرفی چگانگی نام کورش بزرگ (کوروش یا کورش؟)

نویسنده: شمشاد امیری خراسانی
انتشار: ۱۹ خرداد ۱۳۹۶ ۲۰ دقیقه مطالعه

چکیده مقاله

نام کورش بزرگ، پادشاه هخامنشی در کهن‌ترین سند شناخته‌شده که همانا منشور کورش هخامنشی باشد، به گونه «کو-ر-آش» آمده است. از آنجا که متن منشور به خط و زبان آگدی (بابلی نو) نگاشته شده است، می‌توان بر این گمان بود که نام کورش نیز در آن فرمان بر مبنای آوا و تلفظ بابلی آن نویسانده شده است. اما در بخشی از سنگ‌نبشته‌های پاسارگاد که به خط و زبان پارسی باستان هستند، این نام به گونه «کوروشه/ کوروش» آمده است: «آدم/ کوروش/ خشایثیه/ هخامنیشیه»، «من کورش، شاه هخامنشی». البته در باره زمان نگ

نام کوروش بزرگ، پادشاه هخامنشی در کهن‌ترین سند شناخته‌شده که همانا منشور کوروش هخامنشی باشد، به گونه «کو - ر - آش» آمده است. از آنجا که متن منشور به خط و زبان آگدی (بابلی نو) نگاشته شده است، می‌توان بر این گمان بود که نام کوروش نیز در آن فرمان بر مبنای آوا و تلفظ بابلی آن نویسانده شده است.

اما در بخشی از سنگ‌نبشته‌های پاسارگاد که به خط و زبان پارسی باستان هستند، این نام به گونه «کوروشه/ کوروش» آمده است: «آدم/ کوروش/ خشایثیه/ هخامنیشیه»، «من کوروش، شاه هخامنشی». البته در باره زمان نگارش این سنگ‌نبشته‌ها، پرسش‌ها و تردیدهایی جدی مطرح است. در تاریخ‌نامه‌های سده‌های میانه، نام کوروش به آوای عربیده آن، همچون «قورس/ قورش» ثبت شده است.

...

اما نکته جالب و مهمی که برانگیزاننده این یادداشت کوتاه می‌بوده، در این است که گویا کوروش نام دیگری نیز داشته است. استرابو نقل می‌کند که «کوروش» نامی است که او پس از پادشاهی و با الهام از رود «گر» در جنوب پاسارگاد بر خود نهاد. او همچنین گزارش کرده که پیش از آن، نام کوروش «آگرَداتوس» (Agradatus) (آگرَداد/ آگراداد) بوده است. می‌دانیم که آگرَداد، نامی یکپارچه ایرانی است و پسوند «س» را به قاعده تلفظ یونانی بر خود پذیرفته است.

در باره معنای نام آگرَداد و کوروش آگاهی چندانی در دست نیست. ممکن است نام آگرَداد، آنگونه که جهان‌شاه درخشانی در «آریاییان، مردم کاشی و دیگر ایرانیان» (تهران، 1382) باز آورده است، به معنای «اهوراداد» باشد و

همچنین ممکن است با «آتش» در پیوند باشد، بدانگونه که امروزه نیز در برخی نواحی ایران، آتش را بگونه «آگر» ادا می‌کنند. اما معنای واژه کورش یا گر، مانند بسیاری از دیگر نام‌های کهن در همه زبان‌ها، ظاهراً به تمامی از دست رفته است و کوشش‌های برخی پژوهشگران برای دریافت معانی و بخش‌های برساننده آن تاکنون به نتیجه‌ای پذیرفتنی نرسیده است.

اما می‌توان گمان داد که اصطلاح فقهی «آب گر» از ریشه ایرانی ناشناخته رود که برگرفته شده باشد و نام‌ها و اصطلاح‌هایی از این قبیل فراوان هستند.

ارجاع به این مقاله

شمشاد امیری خراسانی، «معرفی چگانه‌ی نام کورش بزرگ (کورش یا کورش؟)»، پارسیان دژ، ۱۳۹۶.

خواندن مقاله و پیوست‌های آن در وبسایت پارسیان دژ

نشانی ثابت این نسخه:

<https://parsiandej.ir/articles/1945/pdf/معرفی-چگانه‌ی-نام-کورش-بزرگ.pdf>

آخرین ویرایش مقاله: ۱۲ مرداد ۱۴۰۵